

**3a
EDICIÓ**

LA NOVA NORMATIVA A LA BUTXACA

**L'ORTOGRAFIA CATALANA
I LA GRAMÀTICA DE LA
LLENGUA CATALANA**

**PRINCIPALS
NOVETATS**

NEUS NOGUÉ SERRANO

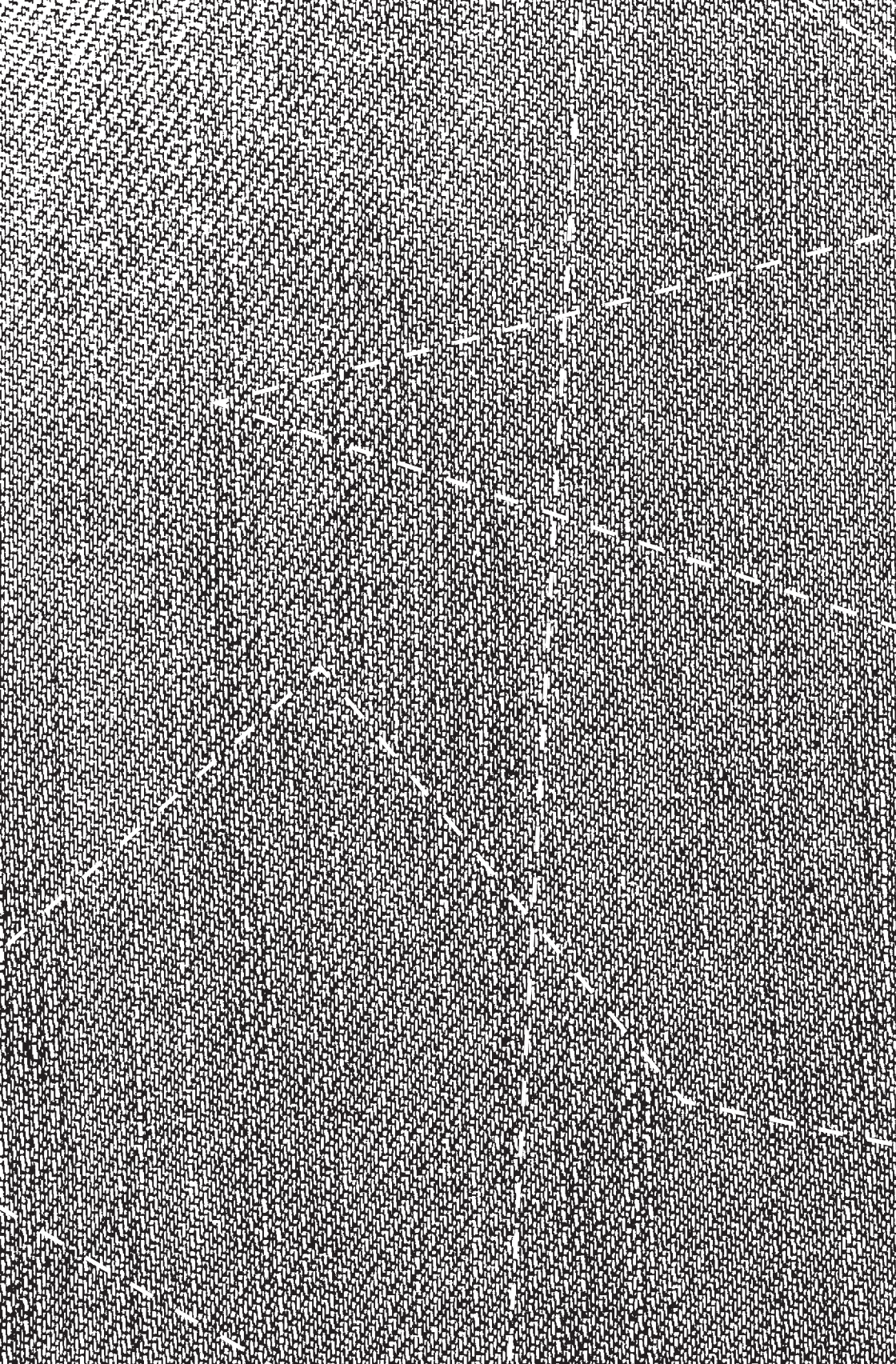

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

LA NOVA NORMATIVA A LA BUTXACA

L'Ortografia catalana
i la *Gramàtica de la llengua catalana*:
principals novetats

NEUS NOGUÉ SERRANO

Primera edició: març de 2018

Segona reimpressió de la primera edició, abril de 2019

© Neus Nogué Serrano, 2018, per al text

Disseny, fotografia de la coberta i maquetació: Jordi Avià

La propietat d'aquesta edició és de

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

C. Ausiàs Marc, 92-98 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9883-968-5

Dipòsit legal: B-6.844-2018

Imprès a: Gràfiques 92, S.L.

A. Sucarrats, 91

08191 Rubí

A la memòria de Joan Solà

ÍNDEX

Introducció 7

1. Ortografia: els accents diacrítics 13
2. Ortografia: la duplicació de *r* en alguns compostos i derivats 16
3. Ortografia: l'apòstrof 18
4. Ortografia: el guionet 20
5. Aspectes de fonètica i pronúncia 23
6. Definicions 26
7. Aspectes dels quantificadors nominals 28
8. Possessió sense possessius 30
9. El demostratiu *aquest* quan redactem 33
10. La puntuació a les dislocacions (o tematitzacions) 35
11. La preposició *per a* davant de SN, adverbi o subordinada 37
12. Les preposicions *per* i *per a* davant d'infinitiu final 42
13. Les locucions *per tal de* i *a fi de* 46
14. Preposicions que alternen i preposicions que no alternen 48
15. L'alternança de preposicions davant d'infinitiu 51
16. L'elisió de preposicions davant de *que* 53
17. La preposició *a* davant del complement directe 57
18. Els pronoms tòpics no referits a persones 62
19. El tractament de *vostè* i la sintaxi 65
20. Canvis en els verbs seguits de pronom feble 67
21. Combinacions de pronoms (1): *l'hi* i altres 70
22. Combinacions de pronoms (2): *els hi* i altres 73
23. ¿Amb pronom feble o sense? 75
24. El pronom *en* en funció de complement de nom 82
25. Sobre els complements dels verbs *preocupar* i *molestar* 87

- 26.** La duplicació del pronom *li/els* 89
  - 27.** Sobre el pronom *ho* 91
  - 28.** ¿Quins adjunts del predicat es poden representar amb un pronom feble? 93
  - 29.** La duplicació aparent de pronom relatiu i pronom feble 96
  - 30.** Les subordinades de relatiu amb el verb en infinitiu 97
  - 31.** El predicat *fer-ho* 99
  - 32.** Usos lexicalitzats dels pronoms *en* i *hi* 101
  - 33.** Aspectes de la coordinació i la concordança dins del SN 104
  - 34.** La concordança entre el subjecte i el verb amb els noms col·lectius 106
  - 35.** La concordança entre un subjecte partitiu i el verb 108
  - 36.** Els quantificadors a les coordinacions disjuntives 110
  - 37.** La coordinació de preposicions 112
  - 38.** La correlació *de... a... / fins (a)...* 114
  - 39.** La combinació *i/o* 115
  - 40.** *Portar/dur* + temps 116
  - 41.** *En* i *al* davant d'un infinitiu temporal o causal 117
  - 42.** La correlació *si hagués... hagués...* 118
  - 43.** L'ús dels verbs *ser*, *estar* i *haver-hi* per expressar la localització 119
  - 44.** Els verbs *ser* i *estar* amb atributs no locatius 122
  - 45.** La concordança del verb *haver-hi* 126
  - 46.** El gerundi predicatiu i en el SN 129
  - 47.** Sobre la negació 132
  - 48.** Locucions i connectors acceptats 135
  - 49.** Locucions i connectors no acceptats 140
- Bibliografia 142
- Índex de paraules i conceptes 145

INTRODUCCIÓ

Amb pocs mesos de diferència, l'Institut d'Estudis Catalans va publicar dues obres molt importants per a l'actualització de la normativa de la llengua catalana. Al novembre del 2016 va sortir al mercat la nova gramàtica normativa, la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC), i al maig del 2017, l'*Ortografia catalana* (OIEC).

L'OIEC agrupa en un sol volum informació procedent de diversos documents: l'ortografia fundacional (la de Pompeu Fabra del 1913), les modificacions que s'hi han anat fent al llarg d'aquests cent anys llargs de vigència, i alguns retocs i ampliacions que almenys en part es deriven dels treballs de la GIEC.

La GIEC, en canvi, constitueix una actualització de la gramàtica normativa que té un abast molt més gran. No tant pels canvis que introdueix respecte a la gramàtica normativa anterior (la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra, del 1918), que en els registres formals són relativament pocs, com sobretot pel gran nombre de fenòmens nous que incorpora i per la nova concepció de la normativa gramatical que inclou.

La GIEC s'inspira sovint en la manera com Pompeu Fabra va codificar el català, però planteja la norma d'una manera molt diferent de com s'ha aplicat tradicionalment a les gramàtiques, tant a les que són estrictament normatives (publicades per l'acadèmia de la llengua, sigui de la llengua que sigui) com a les que són, més en general, prescriptives (d'autors o organismes que pretenen influir en l'ús

públic i formal de la llengua, sobretot en l'ús escrit). I la principal innovació consisteix en la concepció de la norma d'una manera flexible i matisada: s'ha suprimit el contrast entre el que es considera *correcte* i el que es considera *incorrecte*, i en lloc seu a vegades es proposen diverses solucions segons l'àrea geogràfica i segons el registre del text.

La GIEC adopta solucions diferents amb el propòsit que tots els parlants reconeixin la nova normativa com a pròpia. Fabra ja ho havia fet, sobretot en fenòmens que afectaven la morfologia (per exemple, l'alternança *meva-meua*, *teva-teua* i *seva-seua* en els possessius i les diferents solucions que es troben sovint en la conjugació verbal). Ara aquest criteri també s'ha aplicat a diverses estructures sintàctiques.

Però l'adopció de solucions diferents va més enllà: la nova normativa l'aplica a textos que es diferencien pel registre, és a dir, per les característiques determinades pel context en què té lloc la comunicació. Contraposa *oral* i *escrit*, *general* i *especialitzat*, i sobretot distingeix tres nivells de formalitat dintre de la varietat estàndard, la que fem servir en l'ús públic de la llengua: registres *molt formals*, registres *formals* (els que corresponen a la formalitat mitjana, diu la mateixa GIEC) i registres *informals*. Se'n poden trobar exemples en aquest mateix llibre. Altres fenòmens són considerats *col·loquials* i, finalment, els que queden del tot fora de la norma es consideren *no acceptables*. Aquest canvi de formulació no respon només a un canvi d'etiquetes. És el reflex d'un canvi de plantejament; d'un canvi, com deia al començament, en la concepció de la norma; d'un canvi de mirada sobre els fets lingüístics. Per tot això considero molt important no «retraduir» les formulacions

de la GIEC cap al llenguatge a què estàvem acostumats fins ara; la nova normativa ens convida a participar en aquest canvi de mirada assumint, encara que sigui a grans trets, les formulacions que hi estan aparellades.

Una altra característica important de la GIEC és que presenta la prescripció a partir de la descripció dels fenòmens lingüístics. Fent-ho així, la nova gramàtica assumeix una funció que va més enllà d'orientar l'ús de la llengua en els contextos formals: també orienta la concepció mateixa dels fenòmens lingüístics que incideixen en la varietat estàndard. En el segle XXI, el coneixement que tenim del llenguatge verbal i de les llengües ens permet tenir-ne una visió, una comprensió, polièdrica, que valori tota la riquesa de les seves varietats (també dels registres) i que relacioni cada varietat amb les variants formals (fonètiques, morfològiques, sintàctiques i lèxiques) que s'hi aparellen.

La GIEC, amb la manera nova que té de plantejar la norma, insta els usuaris a superar la distinció simplista i maniquea, ja esmentada, entre usos *correctes* i *incorrectes* que ha estat predominant fins ara, i a substituir-la per la distinció entre usos *adequats* i usos *inadequats* en una situació comunicativa determinada. I reserva la consideració de *no acceptable* (nosaltres podem afegir-hi la de *no normativa*) per a les formes que no considera adequades en cap situació comunicativa.

La informació que proporciona la GIEC permet distingir —i això és molt important— entre els fenòmens externs a la llengua (*tenir que, doncs* causal, *avui vaig venir...*) i els col·loquialismes que són ben catalans (*dicidir, poguer, els hi diré...*). Però alhora demana a l'usuari que es miri la normativa des d'una perspectiva més àmplia, ate-

ment a tota la variació que es pot incloure en l'ús públic de la llengua. I ho fa en un estil expositiu i una exemplificació que són molt clars i que deixen entreveure una voluntat didàctica explícita.

Aquest llibre presenta una selecció de les novetats normatives més recents: recull els retocs ortogràfics inclosos a l'OIEC que són més freqüents en textos de temàtica general, no especialitzada, i una tria de les nombroses novetats que incorpora la GIEC. Aquesta tria s'ha fet amb la intenció d'incloure-hi els fenòmens que més interès, dubtes o controvèrsia han provocat en les últimes dècades, tant si inclouen una modificació de la normativa vigent fins ara com si constitueixen incorporacions noves. Altres capítols inclouen temes que he considerat importants per a la consolidació de la llengua estàndard pels aspectes que s'hi tracten.

He intentat presentar la informació d'una manera clara i assequible per a un públic no expert en llengua, conservant sempre l'esperit de la norma que hi ha al darrere. L'índex de conceptes i paraules que trobareu al final vol facilitar la consulta d'aspectes concrets relacionats amb els capítols, més enllà dels que es podrien deduir del títol que té cadascun. Agraïxo de tot cor a Helena González Roig la seva ajuda a l'hora de confeccionar-lo. També pot facilitar la lectura dels capítols dedicats a fenòmens sintàctics començar pel capítol 6, que conté la definició de diversos termes que corresponen a conceptes lingüístics relativament nous o que trobem a la GIEC amb una definició diferent de la que ha estat més habitual fins ara a les gramàtiques prescriptives tradicionals.

Finalment, un comentari sobre la breu bibliogra-

fia amb què s'acaba el llibre: inclou, a més de l'OIEC i la GIEC mateixes, les obres que he consultat mentre redactava els diferents capítols. És obvi, però, que el llibre és deutor d'una bibliografia molt més àmplia, a què es pot tenir accés actualment gràcies a tota la investigació sobre la llengua catalana que s'ha dut a terme en les darreres dècades.

El llibre està dedicat a la memòria de Joan Solà, un dels nostres principals lingüistes, al costat de Pompeu Fabra i Joan Coromines. Solà és un referent com a investigador, com a docent i com a divulgador; però més enllà d'això, que no és poc, des d'un punt de vista una mica més personal, va ser un mestre, un col·lega excel·lent i un bon amic. Enllesteixo aquest text el dia que hauria fet setanta-vuit anys.

Barcelona, 10 de gener del 2018

1. ORTOGRAFIA: ELS ACCENTS DIACRÍTICS

L'aspecte que ha aixecat més expectació, i una certa polèmica, dels retocs ortogràfics inclosos en l'*Ortografia catalana* ha estat, sens dubte, la reducció dràstica del nombre d'accents diacrítics.

L'accent diacrític s'aplica a monosíl·labs d'ús freqüent que no n'haurien de portar seguint les regles generals d'accentuació, per distingir-los d'altres monosíl·labs que s'escriuen de la mateixa manera però tenen un significat diferent. De cada parella, s'accentua la paraula tònica i, si totes dues ho són, la que conté una vocal accentuada tancada (en el cas de *sol* i *sòl*, s'accentua la que és menys freqüent). Actualment només quinze paraules porten accent diacrític, que en realitat són vint-i-una perquè n'hi ha sis que tenen un plural que també s'accentua seguint el mateix criteri. Són les següents:

- **bé** (adverbi, conjunció i interjecció; nom masculí, plural **béns**)
  - (1) *Canta molt bé*
  - (2) *Dieu que és poc sociable, però bé que ha vingut la festa*
  - (3) *Molt bé!*
  - (4) *Ho faig pel teu bé*
  - (5) *No li interessen els béns materials*
- **déu** (nom masculí, plural **déus**)
  - (6) *Invocava el déu de la pluja*
  - (7) *Va sentir a prop els déus de l'Olimp*
- **és** (3a persona singular del present d'indicatiu del verb *ser*)
  - (8) *L'Anna és educadora social*
- **mà:** (el plural, **mans**, no porta accent diacrític)

- (9) *T'ho dic amb el cor a la mà*
- **més** (adverbi, quantitatiu i nom masculí)
    - (10) *Això no m'ho diguis més*
    - (11) *El Pau ja és més alt que tu*
    - (12) *Posa un més entre el cinc i el set*
  - **món** (el plural, **mons**, no porta accent perquè el possessiu normatiu és **mos**, encara que també es digui **mons** col·loquialment: **mos pares**)
    - (13) *Han viatjat per tot el món*
  - **pèl** (nom, plural **pèls**)
    - (14) *Va trobar un pèl a la sopa*
    - (15) *A la barba només hi té quatre pèls*
  - **què** (relatiu, interrogatiu i exclamatiu; nom masculí, plural **quès**)
    - (16) *L'assumpte de què havien de parlar no era senzill*
    - (17) *¿De què vols que parlem?*
    - (18) *Però què dius!*
    - (19) *Ja em diràs el què*
    - (20) *Vull saber tots els quès d'aquest assumpte*
  - **sé** (3a persona singular del present d'indicatiu del verb *saber*)
    - (21) *No sé què dir-te*
  - **sí** (adverbi afirmatiu; nom masculí 'afirmació', plural **sís**)
    - (22) *Espero que em diguis que sí*
    - (23) *El seu sí és clar*
    - (24) *En la votació els sís van superar clarament els nos*
  - **sòl** (nom 'terreny', plural **sòls**)
    - (25) *Aquí el sòl és argilós*
    - (26) *La diversitat de sòls forma part de la riquesa d'aquesta zona*

- *són* (3a persona plural del present d'indicatiu del verb *ser*)
(27) *Les balenes són mamífers*
- *té* (3a persona singular del present d'indicatiu i segona persona de l'imperatiu del verb *tenir*)
(28) *La Lara té calor*
(29) *Té, agafa una altra croqueta*
- *ús* (nom masculí, 'utilització'; el plural, *usos*, no porta accent)
(30) *És un ús molt habitual*
- *vós* (pronomen tònic de tractament)
(31) *La Neus tracta son padrí de vós*

Els compostos i els derivats de les paraules que porten accent diacrític, no en porten: *adeu, redeu* (derivats de *déu*), *adeu-siau* (derivat de *adeu*), *marededeu, rodamon, a contrapel, entresol, subsol*. Sí que en porten, en canvi, els que s'escriuen amb guionet: *déu-n'hi-do, déu-vos-guard, pèl-roja*.

La normativa admet l'ús discrecional de l'accent diacrític només en casos molt concrets, com ara les transcripcions d'usos metalingüístics de textos medievals, dialectals, etc., o expressions puntuals o enunciats aïllats (titulars, etiquetes, etc.) en què sigui possible donar més d'una interpretació a la paraula homògrafa i hi pugui haver una ambigüïtat que el context comunicatiu no resolgui.

Excepcionalment, també es pot mantenir l'accent diacrític en els topònims: *Cóll, Jóc, Móra, el Camp de la Bóta, el carrer del Cós*, etc.

POTSER ET PREGUNTES...

- ¿On ho puc trobar, això, a l'OIEC?
A l'epígraf § 3.1.3 (p. 96-99).

2. ORTOGRAFIA: LA DUPLICACIÓ DE R EN ALGUNS COMPOSTOS I DERIVATS

En general, en els compostos i els derivats el segon element que els forma no duplica la *r* amb què comença. Així, tenim *Bielorússia*, *contrarestar*, *iberoromà*, *preromànic*, *semirecta*...

Però hi ha uns quants casos que sí que dupliquen la *r*: *arraconar* (amb el prefix *a-*, que converteix un nom, *racó*, en un verb); *irracional* (amb el prefix *ir-*, que és una variant del prefix negatiu *in-*); *virrei*, *prerrogativa* (ja formats en llatí amb dues *r*); *aiguarràs*, *bancarrota* (que són compostos manllevats d'altres llengües); *arreveure*, *anorrear* (que són paraules derivades de locucions); *hemorràgia*, *diarrea*, *seborrea*, *hemorroide* (que són compostos amb radicals d'origen grec).

Amb els últims retocs que s'han fet a l'ortografia, als casos anteriors de duplicació de *r* s'hi han afegit els següents, molts dels quals són termes especialitzats:

1. Les paraules que es formen amb el prefix *a-* (privatiu, de negació): *arrítmia*.
2. Les paraules que es formen amb el prefix *cor-* (que és una variant del prefix *con-*): *corresponsable*, *correferent*.
3. La paraula *erradicar* i els seus derivats: *erradicació*, *erradicatiu*.
4. I els compostos amb diversos radicals d'origen grec:
  - *raqui(o)* (que vol dir 'columna vertebral'):
cefalorraquidi.

- *reo* (que vol dir ‘corrent’): *batirreòmetre*.
- *rin(o)* (que vol dir ‘nas’): *otorrinolaringòleg*.
- *rinc* (que vol dir ‘trompa, bec’): *ornitorrinc*.
- *riz(o)* (que vol dir ‘arrel’): *arrizotònic*.
- *rodo* (que vol dir ‘rosa’): *rròdon*.

POTSER ET PREGUNTES...

- ¿On ho puc trobar, això, a l’OIEC?
A l’epígraf § 2.4.2 (p. 41-43).

3. ORTOGRAFIA: L'APÒSTROF

La principal modificació que fa l'*Ortografia catalana* respecte a la normativa sobre l'ús de l'apòstrof que s'havia aplicat fins ara, és l'apostrofació de l'article definit femení singular davant els derivats formats amb el prefix privatiu, o de negació, *a-*: *l'anormalitat, l'asèpsia, l'asimetria* (abans: *la anormalitat, la asèpsia, la asimetria*). La normativa anterior ja establia que la preposició *de* s'apostroféss davant aquestes mateixes paraules: *d'anormalitat, d'asèpsia, d'asimetria*.

L'*Ortografia catalana* també recull altres novetats sobre l'ús de l'apòstrof que no modifiquen l'ortografia anterior, sinó que la completen. Entre les més habituals hi ha aquestes:

1. L'article singular i la preposició *de* s'apostrofen davant de xifres començades amb vocal: *l'1 d'agost, l'XI Congrés Internacional de Cardiologia, d'11 milions de dòlars*.

2. L'article singular i la preposició *de* s'apostrofen davant de sigles que es lletregen i que comencen amb vocal: *l'HTML, l'NBA, l'FBI, l'AP-7, l'N-II, d'FM, de l'FM*.

3. L'article masculí singular s'apostrofa davant de les paraules d'altres llengües que comencen per una *s* seguida de consonant (perquè la *s* es pronuncia amb una *e* de suport al davant): *l'statu quo, l'Slesvig-Holstein*. Però l'article femení i la preposició no s'apostrofen, en aquest mateix context (perquè ja tenen una vocal de suport): *la schola cantorum, la Scala de Milà, de scherzos, de Sri Lanka*.

4. L'article i la preposició *de* no s'apostrofen davant d'una paraula usada amb valor metalingüístic; és a dir, esmentada com a paraula, no dita per referir-se al seu significat. (Dintre d'un text, les paraules usades amb valor metalingüístic s'escriuen amb lletra cursiva; en els exemples següents s'han escrit amb lletra rodona perquè el conjunt de l'exemple ja hi va, en cursiva.)

(1) *La primera r de arbre no es pronuncia*

(2) *El gerundi de arribar és arribant*

5. En canvi, davant d'altres paraules en cursiva (com abans, en rodona en els exemples en cursiva) o davant de cometes d'obertura, l'article i la preposició *de* sí que s'apostrofen:

(3) *Aquestes dades s'han publicat en un article d'El Temps*

(4) *Jesús Moncada és l'autor d'Estremida memòria*

(5) *Al Dani no li agradaven gaire els llibres d'«El vaixell de vapor»*

6. La preposició *de* també s'apostrofa davant de noms propis que comencen amb l'article masculí amb majúscula, tant catalans com d'altres llengües.

(6) *Li regalarem l'últim disc d'Els Amics de les Arts*

(7) *La seva família prové de la comarca d'El Bierzo, a Lleó*

(8) *Trobareu les samarretes a les botigues d'El Negrito i el Lloro, a Tarragona*

POTSER ET PREGUNTES...

- ¿On ho puc trobar, això, a l'OIEC?
A l'epígraf § 4.1 (p. 105-109).

4. ORTOGRAFIA: EL GUIONET

En general, les paraules derivades per mitjà d'un prefix i les compostes no porten guionet. Però hi ha excepcions, i l'*Ortografia catalana* recull diverses novetats sobre aquestes excepcions. Algunes de les més freqüents són les següents, que com es veurà afecten sobretot derivats:

1. L'adverbi *no* es comporta com un prefix quan forma un concepte ben fixat, que normalment és un terme especialitzat. El derivat que en resulta s'escriu amb guionet: *un pacte de no-agressió*, *la no-bel·ligerància*, *el principi de no-intervenció* (concepte de dret i política internacionals), *un no-electròlit*, *un no-metall* (química), *el no-jo*, *el no-res* (filosofia), *la no-violència*, *els no-violents* (sociologia), *prosa de no-ficció* (literatura), *els no-creients* (religió), *l'art no-figuratiu*, etc. En aquests derivats, el significat del conjunt no es dedueix simplement per la negació del concepte expressat pel nom o l'adjectiu i, a més, sovint no porten complements.

En altres expressions que no han arribat a aquest grau de lexicalització, la paraula *no* manté el seu valor d'adverbi i s'escriu separada del nom o l'adjectiu, sense guionet: *la no confessionalitat (de l'Estat)*, *la no convertibilitat (del dòlar)*, *la no obligatorietat (de la vacunació)*, *els no fumadors*, *els no matriculats*, *els no residents*, *un nom no comptable*, *una organització no governamental*, *una equació no lineal*. Com es pot veure en alguns dels exemples anteriors, aquestes expressions sovint porten complements (que he posat entre parèntesis).

L'*Ortografia catalana* fa observar que la diferència entre *Gandhi era radicalment no-violent* ('partidari de la

no-violència’) i *un pres no violent* (‘que no és conflictiu’) és de matís. Això ens porta a pensar que a vegades la distinció entre un ús amb guionet i un altre sense pot ser poc o molt subtil i que la frontera entre els dos tipus pot no ser sempre clara. Per aquest motiu, sembla inevitable un cert grau de vacil·lació en els usos. Quan passa això, és convenient garantir un ús coherent dins d’un mateix text, sobretot quan es tracta d’àmbits d’especialitat o de contextos marcadament formals.

D’altra banda, més enllà del que estableix la norma, convé recordar que és més habitual dir *l’absència* que *la no presència*; i també que en altres casos hi pot haver matisos diferents: no és el mateix *la no submissió* que *la insubmissió*.

2. Un derivat porta guionet quan el prefix va davant d’una majúscula, una xifra, un símbol, cometes o una paraula en cursiva: *una manifestació anti-OTAN*, *l’ex-Iugoslàvia*, *l’era pre-Gutenberg*, *la selecció sub-21*, *la globulina anti-D*, *una pel·lícula súper-8*, *un ex-«hippy»*, *una manifestació anti-skinheads* (*skinheads* a l’exemple va en rodona perquè tot l’exemple va en cursiva). En canvi, quan formen un nom propi, aquests derivats s’escriuen aglutinats, sense guionet: *l’Anticrist*, *Cisjordània*, *el Prepirineu*.

3. Un derivat porta guionet quan el prefix precedeix una paraula que ja porta guionet (*una actitud anti-nord-americana*) i quan precedeix una locució o un sintagma (*el vice-primer ministre*, *una declaració pro-dret de vaga*, *una manifestació anti-cascos blaus*, *l’ex-Unió Soviètica*).

4. En contextos específics (sobretot científics), a les coordinacions es poden truncar tots els elements menys

l'últim, i aleshores els elements truncats porten guionet: *posició pre- i postverbal, constants d'acoblament homo- i heteronuclears*.

5. El guionet es pot fer servir per evitar confusions: *pre-fixat* ('fixat anteriorment', en contraposició a *prefixat* 'amb prefix'), *ex-pres* ('antic pres', en contraposició a *exprés* 'explícit, urgent, fet a posta'), *co-rector* ('cadascun dels rectors', en contraposició a *corrector*). I també es pot utilitzar per evitar formes gràfiques detonants, especialment amb el prefix *ex-*: *ex-exiliat*, *ex-xa*.

POTSER ET PREGUNTES...

- ¿On ho puc trobar, això, a l'OIEC?
Als epígrafs § 4.3.1 i § 4.3.2 (p. 114-120).

ÍNDIX DE PARAULES I CONCEPTES

El signe + anteposat a una paraula o expressió indica que no és normativa.

a + complement directe

(*a*) + complement directe animat dislocat **60**

(*a*) + dos complements directes coordinats **61**

(*a*) + *el qual* **60**

(*a*) + *més de X* **58**

(*a*) + quantificador pronominal (*tothom / cada u / cadascú / qualsevol / ningú / algú*) **57**

(*a*) + quantificador quantitatiu o indefinit sense nom darrere (*molts / pocs / bastants / uns quants / uns / uns altres*) **58**

(*a*) + *qui / quin / quants* **58-60**

a banda de **135**

a base de **135**

a començament de **135**

a començaments de **135**

+*a/de + ratlles/reacció/gas/pressió/motor* **50**

a excepció de **135**

a falta de **136**

a fi de **46-47**

a fi i efecte de **47**

a final(s) de **135**

a jutjar per **135**

a l'efecte de **47**

a manca de **136**

a menys de **136**

a menys que **136**

a més (a més) de **135**

a mesura que **140**

+*a mida que* **140**

a mitjans de **136**
+a nivell de (sense gradació) **140**
+a no ser que **140**
a part de **135**
a partir de **140**
a primers de **136**
a principi(s) de **136**
+a rel de **140**
accent diacrític
    compostos i derivats de paraules amb diacrític **15**
    en topònims **15**
    paraules que en porten **13-15**
    plural de paraules amb diacrític **13-15**
adequar **23**
adjunt **93-95**
adjunt del predicat **26, 93-95**
    benefactiu **94**
    causal / de causa **93-94**
    de companyia **93**
    de manera **93**
    instrumental **93**
    locatiu **93, 94-95**
    temporal **94**
adjunt oracional **26, 94-95**
adonar-se'n **101**
adverbi (vg. preposició amb ús intransitiu)
afegir(-hi) **77-78**
aiguarràs **16**
això no obstant **138**
ajupe't **68**
al contrari **141**
al + infinitiu **117**
al respecte **136**
alegrar-se'n **101**

alternança de preposicions

a/de **48-52**

davant d'infinitiu (*amb/en/a/de*) **51-52**

altre / un altre **29**

amb el propòsit de **46-47**

amb + infinitiu **51-52**

amb la intenció de **46-47**

amb l'objectiu de **46-47**

amb relació a / en relació amb **136-137**

anà'ns-en **68**

anar **80-81**

anorrear **16**

apòstrof **18-19**

davant de cometes d'obertura **19**

davant de noms propis començats amb article masculí en majúscula **19**

davant de paraules amb el prefix de negació *a-* **18**

davant de paraules en cursiva amb valor metalingüístic **19**

davant de paraules en cursiva sense valor metalingüístic **19**

davant de paraules estrangeres començades per *s* seguida de consonant **18**

davant de sigles **18**

davant de xifres **18**

argument extern **26**

argument intern **26**

aquest **33-34**

arraconar **16**

arran de **140**

+*arrel de* **140**

arreveure **16**

atès que **138**

atribut locatiu **27**

bancarrota **16**

basant-se en **135**

bastant -a **28**

Bielorússia **16**

canvi i caiguda de preposicions (vg. alternança de preposicions i elisió de preposicions davant de *que*)

cap (*no*) **132-134**

cap / *cap mena* / *gens* **29**

circumstancial (vg. adjunt)

com a **141**

combinacions de pronoms febles *els el* / *els la* / *els els* / *els les* / *els ho* / *els hi* **73-74**

combinacions de pronoms febles *l'hi* / *la hi* / *li ho* / *li'n* / *n'hi* **70-72**

complement de règim preposicional **51**

complement directe precedit de la preposició *a* **57-61**

complement predicatiu **108-109**

concordança

de l'adjectiu amb dos o més noms **105**

de l'especificador amb dos o més noms **104-105**

del participi amb dos o més noms **105**

dins del sintagma nominal **104-105**

entre subjecte col·lectiu i verb **106-107**

entre subjecte partitiu i verb **108-109**

coneixe'ns **67**

construcció inacusativa **27, 84, 86, 129-131**

contrarestar **16**

convence'l **67**

coordinació

amb *o* **110-111**

de locucions preposicionals **112-113**

de noms o de sintagmes nominals **104-105**

de preposicions **112-113**

de quantificadors **110-111**

de verbs amb règim diferent **112-113**

disjuntiva **110**

truncada **21-22**

Coromines **11, 45**

Coromines-Solà **45**
culle-la **68**
d'ací que **137**
d'acord amb **140**
d'aquí (a) **137**
d'aquí que **137**
de... a / fins a... **114**
de/+a + ratlles/reacció/gas/pressió/motor **50**
de cara a **137**
de forma que **137**
de manera que **137**
de + que
     elisió de la preposició davant de *que* **53-56**
     en registres informals **55-56**
     solucions alternatives **54-55**
de tal forma que **137**
de tal manera que **137**
degut a **137-138**
diarrea **16**
diferent de/la **49-50**
digue'm **67**
dir-hi **102-103**
di-us-ho **68**
 dislocació **27, 35-36**
     a l'esquerra **35-36**
     a la dreta **35**
     coma **35-36**
 doble negació **132-134**
donat que **138**
 +*doncs (causal)* **140**
dos/dues **28**
 duplicació de *r* en compostos i derivats
     amb prefix *a-* **16**
     amb prefix *cor-* **16**

d'origen grec **16-17**

dur + temps **116**

elisió

de la *s* dels imperatius de segona persona acabats en *-gues* **67**

del demostratiu *aquest* quan fa de subjecte **34**

de pronoms tòpics no referits a persones **62-64**

de preposició davant de *que* **53-56**

ell/ella/ells/elles no referits a persones **64-65**

els el / els la / els els / els les / els ho / els hi (vg. combinacions de pronoms *els el / els la / els els / els les / els ho / els hi*)

empenedir-se(*'n*) **101**

en (pronom) (vg. pronom *en*)

en acabat (*de*) **138**

+*en base a* **140**

en conseqüència **139**

en + infinitiu **51-52**

+*en quant a* **141**

+*en relació a / en relació amb / amb relació a* **136-137**

+*en tant que* ('com a') **141**

en/al + infinitiu causal **117**

en/al + infinitiu temporal **117**

encantar **87-88**

enlloc (*no*) **132-134**

enrecordar-se(*'n*) **101**

enriure's **101**

enriure-se'n **101**

+*entorn / +entorn a / entorn de* **141**

erradicar **16**

especificador **26, 27, 104**

estar

amb atribut locatiu **119-121**

amb atribut no locatiu **122-125**

estigue't **67**

et felicito / te'n felicito **75-76**

evacuar **23**

Fabra **7, 8, 11, 42, 45, 52, 126-127**

felicitar **75-76**

fer cas de **29**

fer gràcia **29**

fer + temps **116**

fer-ho **99-100**

fonètica i pronúncia

de paraules començades amb *ps-*, *pt-*, *gn-*, *cn-*, *mn-* **23**

de paraules prefixades **24-25**

dels verbs *liquar* i *adequar* **23**

de manlleus **23**

trets del baleàric **24**

trets del mallorquí **24**

trets del nord-occidental i del valencià **24**

dels formants *sud-* i *nord-* seguits de vocal **24**

forçalforces (quantificador) **28**

gens (no) **132-134**

gens / cap mena / cap **29**

gerundi

dins d'un sintagma nominal **132-134**

portar/dur + temps + gerundi **116**

predicatiu **129-131**

guionet davant de:

cometes **21**

majúscula **21**

paraules en cursiva **21**

paraules que ja porten guionet **21**

símbols **21**

xifres **21**

guionet desambiguador **22**

gust/olor/pudor + *de/+a* **50**

haver-hi

concordança amb el sintagma nominal **126-128**

en alternança amb *ser* en construccions locatives **119**
en alternança amb *estar* en construccions no locatives **122-123**

hemorràgia **16**
hi (vg. pronom *hi*)
ho (vg. pronom *ho*)
i/o **115**
iberoromà **16**
imprimeixe-ho **68**
insistir(-hi) **77-78**
interessar **87-88**
irracional **16**
l'anormalitat **18**
l'asèpsia **18**
l'asimetria **18**
l'hi / la hi / li ho / li'n / n'hi (vg. combinacions de pronoms *l'hi / la hi / li ho / li'n / n'hi*)
(l')un i (l')altre **29**
li (vg. pronom *li*)
liquar **23**
llenguatges d'especialitat **8, 10, 16, 20, 21, 112, 115**
llevat que **138, 140**
locucions preposicionals, coordinació **112**
mai (no) **132-134**
majoria **108-109, 110-111**
massa/masses **28**
meitat **108-109**
molestar **87-88**
negació **132-134**
ningú (no) **132-134**
no obstant **138**
no obstant això **138**
no- (prefix) **20-21**
no... enlloc... **132-134**
no... mai... **132-134**

noms de percepció olfactiva **130**
 noms de percepció visual **130**
 noms de possessió inalienable **30-32**
 noms de representació **129**
 noms que designen un canal de comunicació **130**
nord-americà / nord-africà / sud-americà / sud-oest (pronúncia) **24**
olor/pudor/gust + de/+a **50**
 oració copulativa
     concordança entre el subjecte partitiu i el verb **108-109**
     d'identificació **83, 91**
     locativa **119-121**
     no locativa **122-125**
     no locativa d'identificació **83, 91**
 oracions de relatiu
     amb duplicació aparent amb pronom feble **96**
     amb el verb en infinitiu **97-98**
+pel contrari **141**
per això ('tanmateix') **139**
per / per a
     complement agent **40**
     davant d'infinitiu: criteri tradicional (de Fabra) **42-43**; parlars
     que distingeixen *per i per a* **43-44**; parlars que no distingeixen
     per i per a **44**
     destinació **37-38, 40, 43, 76-77**
     límit temporal **38-39, 41**
     opinió **40**
     pronominalització de complements introduïts per *per a* **76**
per tal de **46-47**
portà-los / portà'ls **68**
portar + temps **116**
posar-hi **102-103**
+posat que (causal) **141**
possessius **30-32**
 predicat d'acció **42, 99-100**

preocupar **87-88**

preposicions

ús intransitiu **27**

ús transitiu **27**

coordinació **112-113**

elisió **53-56**

preromànic **16**

prerrogativa **16**

promete'm **68**

pronom *en*

en funció de complement del nom **82-86**

límits **75-81**

per expressar possessió **30**

prefixat al verb **101**

representant d'un adjunt al predicat **93-95**

representant d'un complement regit **79-81, 83-84**

usos lexicalitzats **101-103**

pronom *hi*

funció impersonalitzadora **102-103**

funció intransitivitzadora **102-103**

l'hi **70-72, 74**

límits **76, 77-78, 80-81**

representant d'un adjunt al predicat **75-77, 93-95**

representant d'un adjunt al predicat dislocat **93-95**

representant d'un complement regit **77-78, 80-81**

usos lexicalitzats **101-103**

pronom *ho*

en combinació amb pronom de datiu **70-72**

representant d'un atribut adjectiu, sintagma preposicional o ad-
verbi **91-92**

representant d'un atribut de pertinença a un grup **91-92**

representant d'un atribut locatiu d'origen **91-92**

representant d'un atribut no locatiu **91-92**

pronom *li*
     duplicant un complement **89-90**
     en combinació amb altres pronoms **70-72**
     per expressar possessió **30**
 pronom *els* duplicant un complement **89-90**
 pronom relatiu (vg. oracions de relatiu)
 pronominalització
     d'adjunts al predicat **93-95**
     d'adjunts causals **75-76**
     d'adjunts introduïts per *per a* **76**
     de complements introduïts per *sobre* **75**
     de complements de temps **76, 94**
     de complements de verbs del tipus *afegir, insistir* o *respondre* **77-78**
     de complements introduïts per *de* que expressen origen **78-81**
     de verbs amb complement directe i complement de règim amb *de*
     que expressa origen **78-80**
     de verbs com *anar* **80**
     de verbs com *venir* **80-81**
     límits **74-81**
 pronoms tòpics no referits a persones **62-64**
proul/prous/prouta/proutes **28**
pudor/olor/gust + de/+a **50**
quant a **141**
 quantificador nominal **28**
 registres especialitzats **8, 10, 16, 20, 21, 112, 115**
 relatius (vg. oracions de relatiu)
res (no) **132-134**
respondre(-hi) **77-78**
seborrea **16**
semirecta **16**
 +*sempre i quan* **141**
sempre que **141**
sentir-hi **102**

ser

amb atribut locatiu **119-121**

amb atribut no locatiu **122-125**

si hagués... hagués... **118**

sintagma nominal escarrit **27**

sintagma preposicional **30, 85, 89, 91-92, 108-109, 122, 130**

sobre (preposició) **77**

Solà **11, 45, 142, 143**

subjecte **26, 27, 34**

col·lectiu **106-107**

partitiu **108-109**

sud-oest / nord-americà / nord-africà / sud-americà (pronúncia) **24**

tal com **92, 141**

(tal) com (ho) **92**

+tal i com **141**

tan/tant **110-111**

tematització (vg. dislocació)

te'n felicito / et felicito **75-76**

tenint en compte **140**

tenir gràcia **29**

tingue-ho **67**

tocar-hi **102-103**

total **139**

+tota vegada que (causal) **141**

tret de **135**

tret que **138, 140**

un altre / altre **29**

venir **80-81**

verb copulatiu **27**

verb d'acció **42, 99-100**

verb finit **26**

verb no finit **26**

verb psicològic **60, 87, 89**

verb quasicopulatiu **27**

vesteixe't **68**

veure-hi **102**

virrei **16**

vist que **138**

vostè (tractament) **65-66**

anteposat al verb **65**

posposat al verb **65**

El llibre *La nova normativa a la butxaca* presenta una selecció de les novetats normatives més recents: recull els retocs inclosos a l'*Ortografia catalana* (2017) que són més freqüents en textos no especialitzats i una tria dels continguts de la nova gramàtica normativa, la *Gramàtica de la llengua catalana* (2016). Aquesta tria inclou els fenòmens que més interès, dubtes o controvèrsia han provocat en les últimes dècades, tant si contenen una modificació de la normativa anterior com si constitueixen incorporacions noves. Altres capítols tracten temes que, pels aspectes que s'hi tracten, també s'han considerat importants per a la consolidació de la llengua estàndard.

La informació es presenta d'una manera clara i assequible per a un públic no expert en llengua, conservant sempre l'esperit de la norma que hi ha al darrere. El llibre conté un índex de conceptes i paraules que en facilita la consulta.

